

I UVOD

Sloboda misli i sloboda izražavanja spadaju u tzv. prvu generaciju ljudskih prava, sa pravom na život i fizički integritet, ravnopravnost pred zakonom i jednaku zaštitu pred sudovima. Ona sačinjavaju osnovna građanska i politička prava. Ljudska prava čini jedan broj prava visoko postavljenih i zaštićenih koja po svom karakteru imaju kvalitete prirodnih prava, viša su i nepovrediva od svih pozitivnih normi. Sloboda misli i izražavanja jeste i sloboda od države, dakle, zaštita od intervencije države, ali i dobar način da se na samu državu utiče.

Oba su ova prava zastičena svim do sada poznatim konvencijama i instrumentima. Treba razlikovati ove dvije slobode, mada one uvijek idu čvrsto vezane jedna uz drugu i nezamislive su jedna bez druge. Sloboda misli je garant jednog unutarnjeg procesa formiranja mišljenja koji podrazumijeva mogućnost da se dopre do više podataka, ideja, informacija. To je naravno teško realizovati u totalitarnom sistemu, jer zahvaljujući brojnim ograničenjima u sferi obrazovanja i informisanja, koja značajno utječu na javno mnijenje, teško da se može govoriti o bilo čemu sem o prividnoj slobodi mišljenja. S druge strane, sloboda izražavanja je usko povezana sa slobodom misli, tačnije, ona je njeno ostvarenje i može imati razne oblike - od tekstova u medijima do slikarstva, muzike itd.

Pored propisanih, željenih i društveno, poželjnih formi manifestovanja velika je paleta i nesankcionisanih ponašanja od kojih se neka bliže opasno i području koje je nedozvoljeno. Cilj je svake države da bude uređena u tolikoj mjeri da iznenađenja, pogotovo neugodna, budu svedena na najmanju moguću mjeru. Problem sa kojim se država u sferi informisanja suočava je to što su informacije podložne promjenama, transformaciji do svoje potpune suprotnosti, što se ponašaju kao vrlo vitalna kategorija i što je veoma teško unaprijed predvidjeti kakve će efekte proizvesti kada budu plasirane. Tu ponovo uskršava ona veza između prava i slobode mišljenja i izražavanja. Svako narušavanje apsolutne discipline izaziva strah, zato ta narušavanja treba preduprijediti i osujetiti preventivno rigoroznom normom, sto je mišljenje koje je u dugom vremenskom periodu bilo dominantno. Dugi period istrajne borbe za slobodu mišljenja i informisanja dovede do formulisanja stava da je pravo na slobodnu informaciju dragocjeno, možda i najdragocjenije pravo, izuzimajući pravo na život, naravno, i da tek ono daje čovjeku mogućnost da ostala ljudska prava i slobode konzumira u punom kapacitetu. Sloboda informisanja kao pravo promjenjivog kapaciteta može se iz praktičnih razloga najlakše pratiti u oblasti štampe. Mediji preko kojih sloboda informisanja doživljava svoju manifestaciju su raznoliki; "obuhvataju televiziju i filmsko zabavnu industriju, mnoštvo regularnih štampanih izdanja i čak društvene odnose i propagandu. Štampa treba da bude ozbiljan član te porodice, usredsređujući se na pravi život umjesto fantaziranja i serviranja najširoj mogućoj publici. Dobar generički termin za štampu u dobu elektronike je "medija vijesti". Akcent u ovoj definiciji je na sadržaju, ne na tehnologiji ili sistemu prenosa, jer štampa samo u razvijenim zemljama se može naći na Internetu, telefaks aparatima ili radio talasima. Sloboda informisanja dugo vremena je bila sinonim za sintagmu "sloboda štampe".

Nakon ovih uvodnih napomena, još da istaknem da ću u svom seminarskom radu pokušati pobliže objasniti i približiti slobodu štampe i cenzuru kako u našoj državi, tako i u nekim drugim državama svijeta. Pored nezaobilaznih teorijskih pojmova i objašnjenja, bazirati ću se i na primjerima cenzure i napada na novinare u državi i svijetu kao i svjetskim istraživanjima slobode štampe.

II PRAVO NA SLOBODU IZRAŽAVANJA I SLOBODU ŠTAMPE

Misao i mišljenje su unutrašnji (psihički) akti čovjeka koji se ispoljavaju u vidu različitih oblika ljudske djelatnosti, te na taj način imaju svoju spoljnu manifestaciju. Sloboda misli više podrazumijeva duhovnu, filozofsku i vjersku sferu za razliku od slobode mišljenja koja se, uglavnom, odnosi na saferu društva i politike. Misao i mišljenje apsolutno su pravno zaštićeni. Paktom o građanskim i političkim pravima propisuje se da “niko ne može biti uznemiravan zbog vlastitog mišljenja.”¹

Kada se kaže sloboda izražavanja, onda se pod tim pojmom podrazumijeva sloboda izražavanja mišljenja, ili se pak, nerijetko sloboda mišljenja i sloboda izražavanja tog mišljenja nazivaju skupno kao sloboda izražavanja. Sloboda izražavanja zauzima značajno mjesto u katalogu ljudskih prava i čini jednu značajnu vezu između ličnih i političkih prava. Sloboda izražavanja iskazuje se i kao “sloboda od države”, te kao pravo da se utječe na državu. “Pravo na slobodu izražavanja nije samo jedan od kamena temeljca demokratije, već je i preduvjeta za uživanje mnogih drugih prava i sloboda zajamčenih Evropskom konvencijom”.

Bez mogućnosti slobode da se iskaže mišljenje, ali i da se objave i saznaju potrebne informacije, nema demokratije. Pravo da se bude informiran, osigurava se i donošenjem zakona o informiranju, kojim se državni organi obavezuju da se građanima stave na raspolaganje informacije i podatke koje ih interesiraju. Ograničenja u tom pogledu mogu biti, takođe, određena zakonom, pa i državna tajna “tako gubi od svoje iskonske svetosti”. Ukratko, suština slobode izražavanja je u javnosti, a javnost će postojati ako se ima pravo (i sloboda) da ono što se zna i misli može iskazati, reći drugima. Sloboda izražavanja nije “uokvirena” državnim granicama. Ovo je važno istaći zbog činjenice da u nekim državama postoje propisi kojima se regulira odnosno ograničava uvoz stranih knjiga odnosno štampe. Slobodu izražavanja moraju da poštuju svi a ne samo državni organi. Tako se u čl. 10., st. 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava propisuje da se ta sloboda vrši “bez miješanja” javne vlasti i bez obzira na granice”. Zbog svoje vezanosti za demokratiju, sloboda izražavanja je ograničavana, pravno ili faktički od onih snaga u društvu koje su u osnovi uvijek bile nedemokratske, mada su se predstavljale kao zaštitinici državnih, nacionalnih, društvenih ili nekih drugih interesa. Normativni iskazi ograničenja slobode izražavanja u krivičnopravnom smislu najčešće su se podređivali kao “delikt mišljenja”, “neprijateljska propaganda”, “uznemiravanje javnosti” i sl.

Za realiziranje slobode izražavanja veoma je važna i sloboda medija, u najširem smislu riječi. Medijima se osigurava komuniciranje između ljudi, pa time i sloboda izražavanja. “Sloboda komuniciranja pretpostavlja borbu protiv možebitnih monopola u domenu informiranja i izdavaštva”.^{2[2]}

Najgrublji oblik onemogućavanja slobode medija je cenzura. Kada se govori o cenzuri obično se misli na preventivnu i prethodnu cenzuru, mada je moguća i naknadna cenzura u vidu zabrane rasturanja već objavljenih sadržaja različitih formi komuniciranja. U pravnom smislu, cenzura je pregled od strane državnih organa, ili od nekih drugih organa (npr. organa političke stranke), stvari namijenjenih za štampu, radio i TV emisije, filmove, pozorišne komade i dr. Cenzura je nametanje ograničenja u iskazivanju informacija, mišljenja, ideja. Među izgovorima za uvođenje i prakticiranje cenzure obično se navode interesi države “državni razlozi”, koji se najčešće konkretiziraju kao razlozi sigurnosti, kao zaštita javnog

---

¹ Pabrić, Nurko: “Ustavno pravo”, Mostar, 2000., str. 420.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA SAJTU

WWW.MATURSKI.NET ----

[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](#)

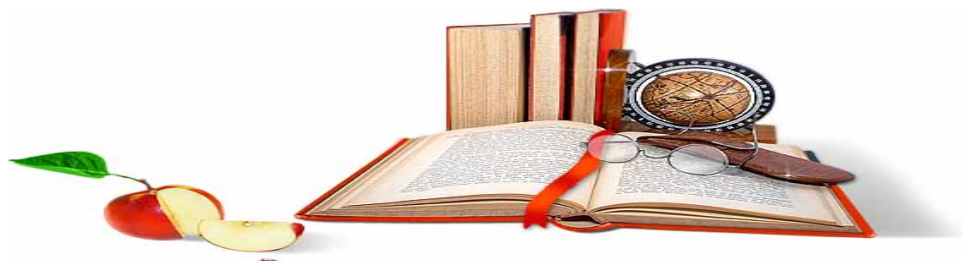
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MAGISTARSKI.COM

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#). KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com